

Більше не «за бортом»

Призначення Радміли Шекеринської на посаду заступниці генерального секретаря НАТО несподівано дарує шанс країнам Західних Балкан

Ходовий вітер несподівано повіяв для країн Західних Балкан, адже колишню міністерку оборони Північної Македонії Радмілу Шекеринську в грудні обрали на посаду заступниці генерального секретаря НАТО. І подія ця – більше, ніж просто важливі зміни в кар'єрі Шекеринської чи визнання Північної Македонії. Насправді це – потужний знак збільшення важливості регіону в самому осерді Організації Північноатлантичного договору. Для цієї частини Європи призначення політикині з Північної Македонії, яку радше вважали тільки геополітичним додатком, на одну з найважливіших посад у НАТО також означає, що Західні Балкани матимуть більшу значимість у майбутній структурі організації.

Призначення Радміли Шекеринської, яка перемогла колишню міністерку закордонних справ і депутатку Європейського парламенту Марію Габріель із Болгарії, відбувається у вирішальний час як для Західних Балкан зокрема, так і для Альянсу в цілому. Війна в Україні триває, відносини з РФ стають щораз напруженішими, безпековий ландшафт змінюється настільки блискавично, що ми потребуємо більшої єдності. Саме через це НАТО прагне забезпечити виконання своїх зобов'язань щодо спільної оборони і зміцнити східний фланг, який включає більшу частину території Західних Балкан. Багато хто очікував, що посаду заступника обійматиме представник Східної Європи. Альянс натомість надіслав потужний сигнал, обравши Шекеринську. Завдяки глибокому розумінню складності й динаміки Західних Балкан Шекеринська не просто зміцнюватиме структуру верхівки НАТО, а й надасть цьому регіону голос, що може пов'язати місцеві реалії з глобальними пріоритетами.

Послужний список Шекеринської на посаді міністерки оборони Північної Македонії демонструє, чому її призначення є надзвичайно важливим. Свого часу ця 52-річна політикиня відіграла ключову роль у вступі країни до НАТО, запроваджуючи комплексні реформи у лавах збройних сил держави. Північна Македонія, що стала 30-м

членом НАТО 2020 року, здійснила під керівництвом Шекеринської військову інтеграцію в Альянс менш ніж за 19 місяців. На початку кар'єри їй, як представниці Соціал-демократичної партії Македонії, доручили впроваджувати європейську інтеграцію після того, як 2002 року уряд започаткував однойменне міністерство. Радміла Шекеринська також відіграла важливу роль у тому, що вже 2005 року Північна Македонія отримала статус кандидата на вступ до ЄС.

НАТО отримує лідерку, яка розуміє перспективи країн Західних Балкан і може відстоювати рішення, що принесуть користь як регіону, так і всій спільноті

Коли країна нарешті змогла врегулювати давній і тривалий конфлікт із Грецією стосовно назви, стало зрозуміло, що лідерство Шекеринської вийшло далеко за рамки просто бюрократичних успіхів. Північна Македонія показала себе надійним партнером НАТО, брала участь у важливих місіях в Косово, Іраку та Афганістані.

Призначення Шекеринської дарує Західним Балканам несподівану можливість допомагати формувати політику НАТО в рамках оборонного альянсу, а також відстоювати рішення, що відповідають унікальним проблемам і цілям регіону. Ці проблеми – від боротьби з гібридними загрозами до протидії зовнішньому втручання – багато в чому перетинаються з загальними стратегічними завданнями НАТО. Північноатлантичний альянс отримує лідерку, яка розуміє перспективи країн Західних Балкан і може відстоювати рішення, що принесуть користь як регіону, так і всій спільноті.

Західні Балкани не є однорідними, натомість стикаються з серйозними викликами, такими як розбрат у Косово та Боснії і Герцеговині, а також нерівномірний прогрес на шляху до євроатлантичної інтеграції. Призначення Шекеринської можна розглядати як символ об'єднання та демонстрацію того, що політики з цього регіону теж можуть обіймати високі посади в міжнародних інституціях, якщо зосереджуються на прагматичній, орієнтованій на реформи політиці. Саме це Радміла Шекеринська показала, перебуваючи на різних посадах у Північній Македонії.

Маючи великий досвід ведення переговорів щодо важливих домовленостей, таких як Преспанська угода з Грецією, Радміла Шекеринська може стати прикладом для наслідування у співпраці в регіоні. Її здатність долати давні історичні суперечки може надихнути інші країни Західних Балкан зосередитися на воз'єднанні та співпраці, а також покращити стосунки держав між собою і в рамках Організації Північноатлантичного договору.

Повномасштабна війна Росії проти України триває майже три роки. За цей час реакція країн Західних Балкан на спроби Росії контролювати свого західного сусіда вельми різнилася. Ключові політики таких країн, як Хорватія і Північна Македонія, засудили російське вторгнення, а Сербія, держава з найбільшою економікою в регіоні, продовжує підтримувати дружні стосунки з Росією. Ця різниця проявляє існуючий дисбаланс на Західних Балканах як у сприйнятті ситуації в Україні, так і у відповідній політичній реакції.

*Радміла Шекеринська
може ще більше
розширити допомогу і
закласти основи для
більш скоординованої
підтримки України*

Саме тому призначення Шекеринської має значення для країн за межами Західних Балкан, а надто для України. Північна Македонія є одним із найбільш надійних прихильників Києва в регіоні, надсилаючи військову допомогу і приєднуючись до солідарної позиції НАТО проти агресії Росії. У розрахунку на душу населення Північна Македонія є однією з чотирьох країн НАТО, що надають Україні найбільшу військову допомогу. Попри невеликий розмір, ця країна надіслала на фронт 30 танків Т-72, 12 бойових вертольотів Мі-24, 4 винищувачі Су-25, а також боєприпаси та інше важливе оснащення.

Радміла Шекеринська може ще більше розширити цю допомогу і закласти основи для більш скоординованої підтримки України. Для НАТО це чіткий знак, що навіть невеликі країни – члени Альянсу можуть багато зробити. Це рішення також є важливим сигналом Києву, що підтримка НАТО виходить за межі країн-членів, і малі країни можуть відігравати важливу роль у докладанні спільних зусиль.

Західні Балкани часто розглядаються як слабе місце Європи, адже регіон має безліч внутрішніх розбіжностей і є вразливим до зовнішнього впливу, а надто російської пропаганди. Призначення представниці цього регіону на вершину ієрархії НАТО спростовує такий наратив і доводить, що в країнах Західних Балкан також є лідери, які можуть зробити значний внесок у глобальну безпеку. Це також показує, чого можуть досягти країни Західних Балкан, якщо стануть на шлях реформ і приймуть трансатлантичні цінності. Водночас це призначення є ознакою того, що регіон більше не «за бортом», а відтепер буде розглядатися як стратегічний партнер.

Країни Західних Балкан отримали можливість переосмислити власну

роль у безпековому ландшафті Європи та світу, а також посилити вплив. НАТО отримує досвідчену політикиню, яка довела, що може досягати домовленостей і результатів.

Призначення Шекеринської означає для України, що єдність НАТО зміцнюватиметься завдяки внеску всіх країн, незалежно від розміру чи географічного положення. Її вступ на посаду ознаменує поворотний момент не лише для неї і Північної Македонії, але й для Західних Балкан у цілому. Це свідчить про те, що регіон тепер готовий посісти своє місце на міжнародній арені.

Переклад з німецької Ірини Савюк

Боян Стойковський

Скоп'є

Боян Стойковський (Bojan Stojkovski) – журналіст-фрилансер із Скоп'є, Північна Македонія, який уже понад десять років висвітлює теми міжнародної політики та технологій на Західних Балканах. Його роботи публікували Foreign Policy, ZDNet та Nature.

